

ŠT. 4, LETO 2021, LETNIK 54

NAŠ ZBORNIK⁴

ZVEZA DRUŠTEV ZA POMOČ OSEBAM Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU SLOVENIJE

Olimpijada zmožnosti in spretnosti

Pred štiridesetimi leti je bila v Tokiu prva mednarodna abilimpijada – prikaz zmožnosti in spretnosti ljudi z duševnimi in telesnimi ovirami. V Sloveniji je bila prva olimpijada zmožnosti organizirana pred dvaindvajsetimi leti. V njej so sodelovali le ljudje z motnjami v duševnem razvoju. Pripravili so jo v Črni na Koroškem, od koder tudi sicer prihaja veliko novih pobud. Naslednje prireditve abilimpijade so se vrstile na vsaki dve leti, vselej v drugem kraju. To velja še danes, vendar pa so morali lansko odpovedati zaradi slabih epidemioloških razmer.

Za vsebino celotne tokratne številke Našega zbornika so poskrbeli v Črni na Koroškem, pravzaprav Fabio Feregotto, predsednik Komiteja Abilimpijade Slovenije. V pogovoru z njim smo izvedeli nekaj več o njem, o Centru v Črni, kaj pomeni abilimpijada, kako se je razvijala zamisel o slovenski abilimpijadi, o navdušenju, ki spremlja udeležence tekmovanja pa tudi njihove mentorje, ki jih pripravljajo za tekmovanja. Predvsem pa so ti navdušeni nad dosežki tekmovalcev, ki govorijo o tem, kaj vse so zmožni narediti in na koliko področjih se tudi ljudje z motnjami v duševnem razvoju lahko izkažejo. Popularizacija njihovih zmožnosti in dosežkov pa jim bo morda sčasoma odprla tudi vrata za več zaposlitvenih možnosti.

V naslednji številki Našega zbornika bomo pisali o tem, da tudi ljudje z motnjami v duševnem razvoju radi delajo. Le izbor del in delovne pogoje je treba prilagajati posameznikom. Že zdaj vas vabimo, da pošljete prispevke na razpisano temo Radi delamo.

Tereza žerdin

**ABILIMPIJADA JE SVETOVNO GIBANJE.
NA ABILIMPIJADI LJUDJE Z MOTNJAMI
V RAZVOJU POKAŽEJO, KAJ ZNAJO
NAREDIRI Z ROKAMI:
PRIPRAVITI NAREZEK,
OKRASITI TORTO,
CVETLIČNI ARANŽMA,
ŠKRATA IZ GLINE ...**

Oktober: Radi delamo

December: Radi se imamo radi

NAŠ ZBORNIK

leto 54 - št. 4/2021

SLO ISSN 0340-655X

udk 376,3

Zbornik izdaja:

Zveza Sožitje - zveza društev
za pomoč osebam z motnjami
v duševnem razvoju Slovenije

Ljubljana, Samova 9,

Telefon: 01/43 69 750

Faks: 01/43 62 406

E-pošta: info@zveza-sozitie.si

http://www.zveza-sozitie.si

Izhaja šestkrat letno.

Založnik:

Forma 1 d.o.o., Ljubljana

Založniški svet:

Anka Pori, Matilda Šuman,
Helena Primc., Slava Donko,
Elizabeta Tučič

Založniško-uredniški odbor:

Helena Primc, Tanja Grunfeld,
Tanja Šoštarčič Tasič,
Tereza Žerdin, Tina Žnidaršič,
Zarja Vučič

Glavna in odgovorna urednica:

Tereza Žerdin

Jezikovni pregled: Vlasta Kunej

Oblikovanje: Aleša Vukosavljevič

Tisk: Forma 1 d.o.o.,

Samova 9, 1000 Ljubljana

Tel: 040 474 686

Celeletna naročnina:

17,90 eur, za ustanove 37,07 eur,
5% DDV je vključen v ceno.

Naročnino poravnajte na naslov:

Forma 1 d.o.o., Samova 9,

1000 Ljubljana

Številka transakcijskega računa:

02036-0012027662

pri Novi ljubljanski banki d.d.

Fotografij in rokopisov ne vračamo.

Gradivo za naslednjo številko mora
biti v uredništvu najkasneje
do 5. v mesecu pred izidom.

Na naslovni strani:

Abilimpijada

Zmaga sposobnosti

Ko smo pred nekaj več kot štiridesetimi leti v Sloveniji začeli snovati program šolanja za osebe z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, so naše izkušnje in znanje že bili na takšni ravni, da smo spoznali dve temeljni izhodišči, ki za ta sicer že dvakrat prenovljeni program veljata še danes:

– Zaradi kompleksnosti motnje v duševnem razvoju pri razvoju teh oseb ne moremo

govoriti o ozkem šolanju, temveč o celostnem usposabljanju za življenje in delo; zato smo program poimenovali Program za delovno usposabljanje.

– Sestavine programa niso ozki šolski predmeti, temveč celotna področja človeškega življenja; zato so nastala področja Splošna poučenost, Skrb za samega sebe in Socializacija ter štiri vrste vzgoje: likovna, športna, glasbena in delovna.

Prvi dve področji sta »akademski«, pri katerih učeči se pridobivajo predvsem znanje in védenje za čim uspešnejši razvoj, dobro komunikacijo in orientacijo v okolju. Vse štiri vrste vzgoje pa jim razvijajo spretnosti in navade, krepijo njihov osebnostni sistem vrednotenja in primerjanja v življenju, utrjujejo njihovo samopodobo in samozavest.

Kar kmalu po uspešnem uveljavljanju in potrjevanju programa v dnevni praksi pa smo ugotovili, da za celostno uresničitev ciljev programa in samouresničitev uporabnikov programa nekaj manjka. Manjka možnost prikaza naučenega navzven, svojim vrstnikom in širšemu okolju. Ta možnost bi jim dala osebnostno potrditev (to je prvinška potreba vseh ljudi, tudi oseb z motnjami v duševnem razvoju) in bi tako pomenila najvišjo stopnjo uresničitve programa usposabljanja. S tem namenom je na področju likovne vzgoje nastala Likovna kolonija, na področju športne vzgoje Specialna olimpijada in na področju glasbene vzgoje Srečanje Orffovih skupin. Vse te tri dejavnosti oziroma prireditve so na eni strani omogočale samopotrditev oseb z motnjami v duševnem razvoju, po drugi strani pa so se te osebe odprle (pokazale) širšemu slovenskemu prostoru – s tem pa je postala problematika motenj v duševnem razvoju bolj prepoznavna v okolju.

Ko pa smo ravno razmišljali o tem, da bi kaj podobnega kazalo storiti tudi na področju delovne vzgoje, je kot naročeno poklical Tomaž Jereb, takratni direktor Zveze Sožitje, in povprašal, ali bi hoteli iti s skupino na Češkoslovaško in se pomeriti v različnih delovnih spretnostih z udeleženci z vsega sveta. Sprejeli smo izziv in šli. Bilo je pred dobrimi dvajsetimi leti. Tako se je rodila Abilimpijada Slovenije.

Ljudje smo si različni, drugačni, še posebno

drugačne pa so osebe z motnjami v duševnem razvoju. Kljub temu pa nam je zanesljivo skupnih veliko stvari. Za zdrav osebnostni razvoj, dobro počutje, zadovoljstvo je za skoraj vsakega od nas pomembno, da smo opaženi, potrjeni, upoštevani, cenjeni. Za doseganje vsega tega imamo ljudje voljo široko paleto možnosti. Možnosti oseb z motnjami pa so precej omejene, zato moramo iskati možnosti, da lahko te potrebe uresničijo. Abilimpijada jim je dala to z veliko žlico. Velikokrat sem stal ob njihovem izdelku, fotografiji, torti, aranžiranem šopku, tkanju, razstavljenem na razstavi ob koncu abilimpijade, ter opazoval njihovo zadovoljstvo in srečo. In ponos, da ponos: le malo zdravih ljudi bi bilo zmožnih ustvariti takšno perfektno delo. Izrabljen je bil ves njihov skriti potencial in zelo osmišljeno njihovo življenje. To je bila (in je) zmaga sposobnosti, optimizma nad nekoristnim (samo)pomilovanjem.

Marijan Lačen

Fabio Feregotto

predsednik Komisije Abilimpijade Slovenija

Fabio Feregotto je informatik v Centru za usposabljanje, delo in varstvo v Črni na Koroškem. Ukvarja se z delom na tehničnem področju informatike za potrebe tega centra, v izpopolnjevanje in rabo računalniške tehnologije pa vpeljuje zaposlene in uporabnike v njem. Pred tem je delal tudi v Varstveno-delovnem centru Črna kot delovni inštruktor in si nabiral izkušnje v zaposlovanju oseb z motnjami pod posebnimi pogoji. Pozneje je bil vodja odmevnega projekta VOSIDIS in eden izmed avtorjev Priročnika za razvijanje delovnih veščin oseb s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, ki je skupinsko delo vseh udeležencev projekta med tremi evropskimi državami: Bolgarijo, Portugalsko in Slovenijo. Ta projekt je dobil tudi priznanje resornega ministrstva in nagrado jabolko navdiha. Je tudi predsednik socialnega programa Abilimpijada na nacionalni ravni, ki deluje kot komisija pod pokroviteljstvom Zveze društev Sožitje. Komisija je enakovredna članica Mednarodne abilimpijske zveze (International Abilympic Federation – IAF) s sedežem v Tokiu.

Koliko časa že delate v Centru v Črni na Koroškem?

V Črni na Koroškem delam od leta 1990, tam sem začel delati kor varuh. Prva leta sem delal z vsemi skupinami v Centru, spoznaval te ljudi in si pridobival izkušnje. Takoj se je ustvarila posebna vez med mano in osebami z motnjami v duševnem razvoju in že zelo zgodaj sem vedel, da bo

moja življenjska pot povezana z njimi. In res. Še vedno sem tukaj.

Kakšno je vaše delovno mesto?

Naziv mojega delovnega mesta je skrbnik informacijskega sistema in je povezano z informacijsko tehnologijo. Po duši sem družboslovec. Tako rekoč edino moje zanimanje in spretnosti, ki jih imam in pridobivam z naravoslovnih področij, so računalništvo. Moje delo pa ni samo tehnične narave. Od začetka sem imel računalniški pouk za drugo in tretjo stopnjo usposabljanja, zdaj vodim interaktivne seminarje, na katerih se ob praktičnem delu učimo o računalniški tehnologiji, internetu, digitalni fotografiji in filmu. Imel sem tudi seminarje za zaposlene.

Ste predsednik Komisije Abilimpijade Slovenija. Je to društvo?

Ne, to ni društvo, je komisija na nacionalni ravni, ki deluje kot socialni program pod pokroviteljstvom Zveze društev Sožitje. Od začetka je imel naš odbor, ki šteje pet članov – vsak član je iz druge ustanove, ambicije, da se ustanovimo kot društvo, ko pa smo razmislili, koliko tehničnih obveznosti to prinese s seboj, smo si premislili. Smo za vsebino, oblika za nas ni tako pomembna. Pa tudi denarno to ne bi to prineslo velikega izboljšanja. Člani komisije delamo v dobro oseb z motnjami v duševnem razvoju na prostovoljski podlagi in za svoje delo nismo plačani. Njihovo zadovoljstvo nam pomeni vse.

Kaj sploh pomeni abilimpijada?

Abilimpijada je skovanka dveh angleških besed: Ability in Olympics (spretnost, zmožnost in olimpijada kot tekmovanje), skupaj torej Abilympics (abilimpijada). Od začetka je združevala vse invalidne osebe ne glede na vrsto invalidnosti na ravni zaposlitvenih tehnik in prostočasnih dejavnosti.

Zakaj niste poslovenili te besede?

Moram reči, da smo v začetku to želeli. Sam nikoli nisem bil privrženec tujk v slovenski retoriki, če jih je mogoče nadomestiti s slovenskimi besedami. Trudil sem se, da bi jih čim manj uporabljal. Želje po poslovenjenju je jasno pokazalo tudi vodstvo Zveze Sožitje in tudi takratni direktor Centra za usposabljanje, delo in varstvo Črna Marijan Lačen mi je to omenil. Ker pa smo bili takrat že člani Mednarodne abilimpijske zveze (IAF) – to

smo postali na srečanju na vrhu ob robu svetovne Abilimpijade v Pragi – tega zaradi prepoznavnosti v tujini, posledično pa tudi doma nismo storili. Niti ena od držav članic Mednarodne abilimpijske zveze ni spremenila imena abilimpijade v svoj jezik, niti v opisne sopomenke.

Kdaj in kje v svetu se je pojavila zamisel o olimpijadi zmožnosti ali spretnosti – to naj bi bila najustreznejša slovenska besedna zveza?

Prva mednarodna abilimpijada je potekala v Tokiu na Japonskem leta 1981. Njen takratni namen je bil počastitev mednarodnega dneva Združenih narodov, posvečenega osebam z motnjami v razvoju (se pravi vseh vrst invalidnosti). Organizacijo te prireditve so podprle vse japonske vladne in nevladne organizacije.

Že od leta 1972 je Japonska zveza za zaposlovanje invalidov (Japan Association for employment of the disabled – JAED) organizirala nacionalno abilimpijado. Pri tem je imela široko podporo japonskega ministrstva za delo in vseh sorodnih ministrstev. Cilji abilimpijade so bili izboljšanje sposobnosti in razvijanje delovnih zmožnosti oseb z motnjami v razvoju in promocija njihove udeležbe v socioekonomskih dejavnostih. Abilimpijada je prav gotovo pripomogla k spreminjanju tradicionalnih pogledov na sposobnosti, zmogljivosti in zmožnosti ljudi z motnjami v razvoju in izidi tega gibanja so bili kmalu vidni v njihovi večji zaposlitveni možnosti in poklicni stabilnosti. Od leta 1981 je bila svetovna abilimpijada organizirana na vsaka štiri leta.

Beseda abilimpijada se je že dodobra uveljavila v Sloveniji, zavodi jo imajo za svojo. Zaradi prepoznavnosti v svetu in tudi doma je tako tudi prav.

Kdo je to zamisel prenesel v Slovenijo? Se je rodila na Zvezi Sožitje ali morda v vašem zavodu?

Za začetke abilimpijskega gibanja v Sloveniji lahko štejemo naše prve stike z abilimpijado v svetu. Šestčlanska ekipa iz Centra za usposabljanje, delo in varstvo Črna na Koroškem, tudi jaz sem bil zraven, je bila na povabilo Češke zveze za pomoč duševno prizadetim povabljen na češko abilimpijado leta 1997 v Prago. Tekmovanje je bilo organizirano samo za osebe z motnjami v duševnem razvoju in je potekalo v središču Prage, v mestni hiši. Nad dogajanjem smo bili navdušeni in domov smo se vrnili z nepozabnimi vtisi. Dobre vtise so požlahtnile tudi tri medalje, ki smo jih prinesli s tekmovanja.

Doživetja nam niso dala miru, zato smo, ko je čas dozorel, sklenili, da to čudovito izkušnjo prenesemo tudi na slovenska tla. Takrat še nismo vedeli, kako razširjeno je to gibanje v svetu, mislili smo namreč, da taka tekmovanja organizirajo varstveno-delovni centri in da je pokrovitelj zveza za pomoč duševno prizadetim osebam v matični državi. Po vztrajnem delu, iskanju po internetnih straneh in dopisovanjem z organizacijami, ki so v preteklosti že organizirale tovrstne prireditve, smo se ozavestili, da je krovna organizacija Mednarodna abilimpijska zveza s sedežem v Tokiu na Japonskem. Začeli smo se zavedati razširjenosti in svetovnega pomena tega gibanja.

Prvo Abilimpijado Slovenije smo organizirali pri nas v Črni na Koroškem 5. in 6. oktobra 1999. V sklopu te prireditve smo organizirali tudi okroglo mizo, na kateri smo zbranim mentorjem iz ustanov za usposabljanje in varstveno-delovnih centrov Slovenije razložili pomen, smotre, cilje in začetke tega gibanja v svetu. Na tem zboru so me pred-

lagali in sprejeli za predsednika, sprejeli pa smo tudi smernice za nadaljnji razvoj abilimpijade v Sloveniji:

- da postane abilimpijska ideja redna dejavnost oseb z motnjami v duševnem razvoju v Sloveniji;
- da se ustanovi abilimpijski komite Slovenije;
- da se imenuje iniciativni odbor, ki pripravi vse potrebno za razvoj abilimpijskega komiteja Slovenije;
- da se abilimpijada na državni ravni organizira bienalno – vsaki dve leti;
- da abilimpijski komite Slovenije deluje kot socialni program na nacionalni ravni pod pokroviteljstvom Zveze društev Sožitje s sedežem v Ljubljani;
- da abilimpijski komite Slovenije pristopi k Mednarodni abilimpijski zvezi (IAF);
- da se slovenska ekipa udeleži svetovne abilimpijade v Pragi na Češkem avgusta leta 2000;
- da II. Abilimpijado Slovenije organizira oktobra 2001 Center za varstvo in delo Golovec Celje.

Januarja leta 2000 smo ustanovili Abilimpijski komite Slovenije, ki deluje v okviru Zveze društev Sožitje kot eden izmed socialnih programov na nacionalni ravni. Komite šteje pet članov, njegovi cilji in naloge pa so tile:

- da skrbi za razvoj abilimpijske ideje in gibanja nasploh;
- da spoštuje in uveljavlja načela Mednarodne abilimpijske zveze (IAF);
- da širi mednarodno prijateljstvo in izmenjavo znanja in programov;
- da skrbi za organizacijo abilimpijade na državni ravni in daje pobude ter usmeritve;
- da določa tekmovalce na svetovni abilimpijadi, obvešča ustanove o tekmovalnih

- pravilih in zahtevah organizatorja za posamezne tekmovalne zvrsti;
- da ozavešča širšo javnost o zaposlitvenih in drugih zmožnostih oseb z motnjami v duševnem razvoju;
- da navezuje stike med ustanovami z abilimpijsko idejo in predstavlja novosti s tega področja;
- da promovira izdelke oseb z motnjami v duševnem razvoju z različnimi oblikami javnega delovanja;
- da promovira visoko tehnologijo (pripomočke, ki pripomorejo k bolj ustvarjalni normalizaciji in vključitvi oseb z motnjami v duševnem razvoju v okolje);
- da sodeluje z vsemi vladnimi, nevladnimi, zasebnimi in drugimi organizacijami, ki lahko prispevajo k temu, da se temeljni cilji abilimpijskega gibanja v Sloveniji kar najbolj uresničujejo;
- da skrbi za strokovno izpopolnjevanje njenih članov.

Kaj prinaša abilimpijada Sloveniji?

Ker je človek družbeno bitje in živi v interakciji s svojo okolico, je njegova prvinska potreba, da se pred njo pokaže, potrdi in za svoje delo dobi tudi socialno podporo. To ga usmerja, mu daje energijo in voljo za premagovanje težav v življenju. Okolica mu mora dati možnost za njegovo potrditev, da lahko razvije svoje sposobnosti, jih pokaže navzven in tako postane ustvarjalna oseba, ki živi polno in osmišljeno življenje. Tak človek je čustveno zadovoljen in vse težave pred njim se zdijo manj težke, s pozitivno usmerjenostjo podira frustracije kot hišica iz kart, kadar vanjo pihnemo zrak.

Takih potreb nimamo samo »normalni« ljudje, temveč tudi osebe z motnjami v duševnem razvoju. Ker imajo znižane intelektualne sposobnosti, motnje v komu-

nikaciji z nami in zaradi nas in marsikdaj tudi v socializiranosti, se seveda težje uveljavljajo in potrjujejo. V programih usposabljanja teh oseb so odprte možnosti uresničevanja teh potreb na področju likovne, glasbeno-ritmične in športno-gibalne vzgoje. Na področju delovne vzgoje pa do leta 1999 varovanci iz varstveno-delovnih centrov in gojenci na treh stopnjah usposabljanja, ki vsak dan pridno lepijo, sestavljajo, prepogibajo, rišejo, slikajo, fotografirajo ali pa so zaposleni v delavnicah varstveno-delovnih centrov, niso imeli možnosti osebne potrditve in promocije svojega dela. To praznino smo uspešno zapolnili s prvo Abilimpijado Slovenije in trem področjem vzgoje dodali še delovno vzgojo.

Cilji abilimpijskega gibanja pa so predvsem v:

- izboljšanju sposobnosti in razvijanju delovnih zmožnosti oseb z motnjami v duševnem razvoju;
- ohranjanju in poglobljanju njihovega že pridobljenega znanja;
- prispevku k temu, da družba bolje razume potrebe oseb z motnjami v duševnem razvoju;
- razumevanju družbe in spoznavanju potencialov oziroma zmožnosti, ki jih imajo te osebe na področju delovne vzgoje in prostočasnih dejavnosti;
- širitvi prijateljstva, druženju in izmenjavi znanja in programov;
- sodelovanju z vsemi vladnimi in nevladnimi organizacijami, ki lahko kakor koli

pripomorejo k uresničevanju ciljev abilimpijskega gibanja v Sloveniji.

Kdo so bili prvi udeleženci abilimpijade?

Prvi udeleženci so bili pridni delavci iz varstveno-delovnih centrov iz vse države.

Kakšna je starostna opredelitev tekmovalcev?

Tekmovalci naj bi bili stari več kot osemnajst let.

Ali so za tekmovalce postavljeni kakšni pogoji?

Razen starosti in njihovega statusa ne.

Kdo jih prijavi k sodelovanju?

Ustanove dobijo v letu organizacije vabila k sodelovanju s prijavnico. Vsaka ustanova lahko pošlje pet tekmovalcev v tekmovalnih zvrsteh in dva spremljevalca. Organizator tekmovanja pa lahko tekmuje s poljubnim številom tekmovalcev. Ustanove se prijavijo, sledijo podrobni opisi tekmovalnih zvrsti za mentorje ter pomoč naše komisije, ki razloži vsako, še tako nenavadno, vprašanje. In zadeva steče.

Ali tekmovalce posebej pripravljajo na tekmovanje?

Da. Pripravljajo jih njihovi mentorji po navodilih. V navodilih ni opredeljeno, kaj natanko bodo morali narediti, ampak samo katere tehnike in orodje bodo morali uporabiti. Za vsako posamezno tekmovalno zvrst, seveda.

Ali so tekmovalci razvrščeni v skupine glede na svoje zmožnosti?

Ne, to ni tako kot pri specialni olimpijadi. Njihovi izdelki so merljivi le glede na uporabno in praktično vrednost izdelka, pri svetovnem tekmovanju pa je pomembna tudi prodajna vrednost (tam so zajete vse vrste invalidnosti).

Kako poteka tekmovanje? Koliko časa traja?

Abilimpijada se začne z druženjem, skupno večerjo in plesom. To navadno vodijo prostovoljci. Mentorji pa so navzoči pri omizju, kjer se razpravlja o aktualnostih v zvezi z vzgojo in izobraževanjem oseb z motnjami v duševnem razvoju. Na večernem sestanku z mentorji pa natančno določimo (in to gre v zapisnik), koliko pomoči lahko dobi vsak posamezni tekmovalec v določeni tekmovalni zvrsti. To morajo potrditi vsi mentorji, da pozneje ni zapletov.

Tekmovanje poteka drugi dan druženja, od 8. do 12. ure. Torej štiri ure.

So izdelki po končanem tekmovanju kje razstavljeni?

So, in to v posebni dvorani za razstave. Razstavljeni so vsi izdelki, posebno pa so oznamovana prva tri mesta. Prva tri mesta

dobijo posebne nagrade, ki predstavljajo značilnost kraja, na primer Tolmin (skuta, sir), Radovljica (med in izdelki). Nagrade se fizično manjšajo do tretjega mesta. Tu ni medalj, ker ni športno tekmovalje. Od tretjega mesta navzdol vsi tekmovalci dobijo priznanje za udeležbo.

Kdo si lahko ogleda abilimpijado?

Vsi krajani, pravzaprav vsakdo. Po petnajstih minutah tekmovanja lahko dostopajo v prostore do črte na tleh, ta označuje mejo, ki še ne moti tekmovalcev pri delu. Obiski potekajo v tišini.

Imate kake sponzorje?

Kar zadeva sponzorje, smo bolj »v mirovanju«. Vedeti je treba, da smo daleč manj privlačni kot šport, ki ga sponzorirajo mednarodne korporacije, se pa trudimo. Bolj z drobtinicami.

Ali lahko predstavite statistične podatke o udeležbi? Kolikokrat je bila abilimpijada že izpeljana v Sloveniji? Koliko ustanov sodeluje? Koliko posameznikov je že tekmovalo?

Vse abilimpijade:

- I. 1999 8. – 9. oktober
ČRNA NA KOROŠKEM
SVETOVNA ABILIMPIJADA PRAGA - ČEŠKA REPUBLIKA
13.– 19. avgust 2000
- II. 2001 5.–6. oktober CELJE
- III. 2003 10.–11. oktober VIPAVA
SVETOVNA ABILIMPIJADA NEW DELHI – INDIJA
21.–27. november 2003
- IV. 2005 21.–22. oktober RADOVLJICA – CUDV Matevža Langusa
- V. 2007 18.–19. maj TOLMIN – VDC
- VI. 2009 23.–24. oktober ČRNA NA KOROŠKEM
- VII. 2011 21.–22. oktober MARIBOR – Osnovna šola Gustava Šiliha
- VIII. 2013 11.–12. oktober DRAGA PRI IGU – CUDV
- IX. 2015 16.–17. oktober DORNAVA – ZUDV
- X. 2017 20.–21. oktober MURSKA SOBOTA – Osnovna šola IV Murska Sobota
- XI. 2019 18.–19. oktober MARIBOR – VDC Polž Maribor

IME MI JE MELITA, SEM Z JESENIC, VDC ŠKRAT JE TO. UKVARJAM SE Z GLINO. KO SMO DELALI Z GLINO, JE BILO NA ZAČETKU BOLJ TEŽKO, KO PA SMO JO ZAČELI DOBRO OBVLADATI, SMO SE PA NAUČILI KAR DOSTI STVARI. DELAMO SVEČNIKE ZA DIŠAVO, PA MUCKE, KUŽIJE, PALČKE. NAJBOLJ PRODAJAMO ŽABICE, TO SMO TUDI DELALI.

ENKRAT SEM ŽE TEKMOVALA, ZA PALČKA SEM DOBILA SIR ZA DRUGO MESTO, ZDAJ BOMO PA VIDELI, KATERA BOM DANES.

V ČRNI SE MI ZDI KAR V REDU, MALO SMO ŠLI PREGLEDAT MESTO, V CERKEV SMO ŠLI KAKŠNO SVEČO PRIŽGAT ZA SREČO. UPAJMO, DA BO KAJ SREČE PRINESLA. MALO IMAMO TUDI TREMO, BOMO VIDELI, KAKO BO KAJ, KAKO SE BOMO POČUTILI.

MELITA HAMBAŠIČ IZ VDC ŠKRAT.

Sodeluje več kot 40 ustanov iz Slovenije, vsako tekmovanje pa šteje od 130 do 170 tekmovalcev, skupaj z mentorji več kot 200. Koliko posameznikov je v enajstih abilimpijadah že tekmovalo, pa nismo seštevali.

Ali se udeleženci menjajo vsako leto, ali pa isti ljudje tekmujejo večkrat?

O tem odločajo ustanove, ki prijavljajo. Mi si želimo čim večje raznolikosti, v naših pravih pa tega nimamo zapisanega.

Ljudje z motnjami v duševnem razvoju tekmujejo na Specialni olimpijadi Slovenije. Udeležujejo pa se tudi tekmovanj na raznih koncih sveta. Se tudi zmagovalci Slovenske abilimpijade udeležujejo tekmovanj zunaj Slovenije?

Zunaj Slovenije smo se svetovne abilimpijade udeležili le dvakrat. V Pragi in New Delhiju. Slovenija je bila medtem v veliki krizi, ko ni bilo denarja za tako imenovani nadstandard. Ko bo spet finančno mogoče, se bomo udeležili tudi svetovnih tekmovanj. Za naše tekmovalce bi bila to velika nagrada. Trudili se bomo v tej smeri.

Katere panoge zajema abilimpijada?

Strojno šivanje, oblikovanje gline, izdelavo uporabnih predmetov iz odpadnega materiala, oblikovanje lesa, oblikovanje nakita, barvanje na steklo,

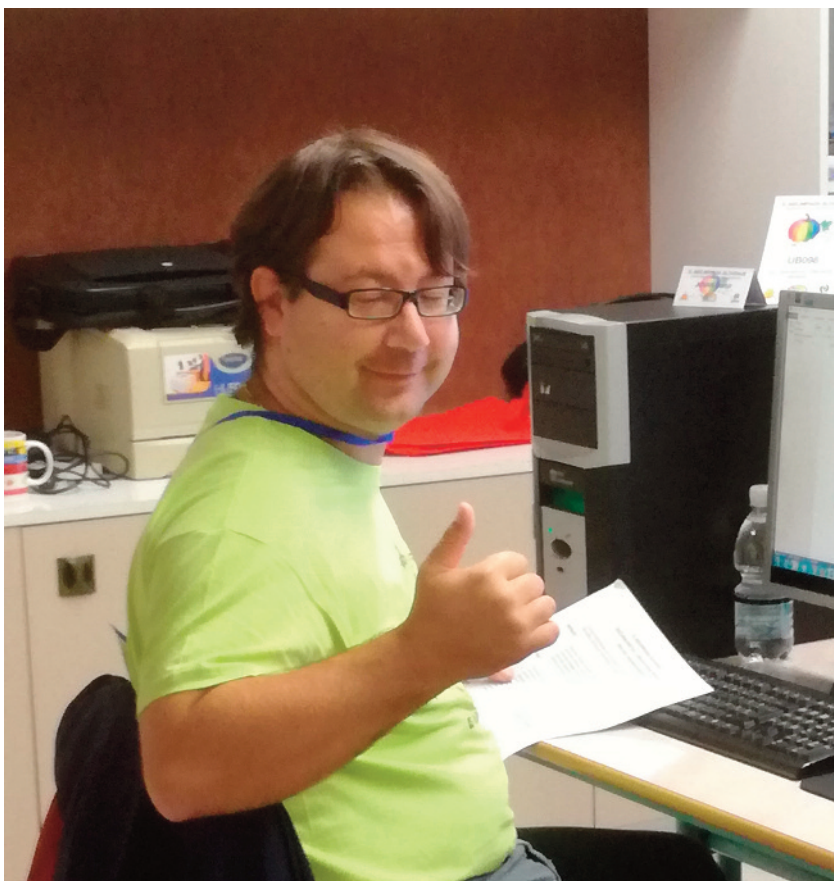
pletanje, vezenje, krasitev torte, izdelava plakata, rezbarjenje, slikanje na svilo, aranžiranje cvetja, pripravo narezka, fotografijo na prostem, računalništvo. Panoge se lahko spreminjajo glede na smernice ustanov in dejansko delo.

Leto 2020 in 2021 je bilo leto korone. Ali boste letos izpeljali abilimpijado?

Zaradi epidemije letos abilimpijade ne bo. Morala bi biti oktobra v Centru Črna na Koroškem. Ker so razmere nepredvidljive, smo jo za zdaj prestavili za dve leti.

Hvala lepa za pogovor in veliko uspeha tudi v prihodnje.

Tereza Žerdin

HIMNA ABILIMPIJADE SLOVENIJE: USTVARJAJMO SKUPAJ

(Besedilo in melodija: Drago Repnik)

Vsako jutro, ko na nas sonček posije,
prebudimo se skupaj v nov delovni dan.
In ko dlan nam naš obraz z vodo umije,
nasmehnemo se prijatelju za dober dan.

Če je tema okoli nas, vidimo tudi z rokami,
če tišina nas obdaja, slišimo tudi z očmi.
Ustvarjajmo skupaj – zgradimo si svet,
da bo naš jutri v srečo odet,
življenje bo polno in lepši ter lažji bo naš korak.

Ujemimo sonce in modro nebo,
naslikajmo mavrico in gremo za njo,
zdaj skupaj zapojmo,
da lepše nam bo.

V naravi sonca je, da nas obsije.
Če nam zmanjka poti,
skupaj poiščemo novo pot.

Naredili bomo mojstrovino iz gline,
spletli bomo pulover, da nas zeblo ne bo.

Okraševali bomo s cvetjem,
rezbarili in šivali.
Krasili bomo slastne torte,
na svilo sonček naslikali.

Ustvarjajmo skupaj – zgradimo si svet,
saj zmoremo sami se v srečo odet,
življenje bo polno in lepši in lažji bo naš korak.

Ujemimo sonce in modro nebo,
naslikajmo mavrico in gremo za njo,
zdaj skupaj zapojmo in lepše nam bo.

Himna je v celoti avtorsko delo Draga Repnika, je poskočna in spevna.
Na posnetku himno poje Vera Trafela iz Črne, udeleženci tekmovanja pa jo poslušajo
in tudi sodelujejo z njo.

Abilimpijada bo zmeraj v mojem srcu

Z abilimpijado sem se prvič srečala oktobra 1997, ko so se tekmovalci in spremljevalci iz Centra za usposabljanje, delo in varstvo Črna na Koroškem vrnili iz Prage, kjer so kot gostje iz tujine sodelovali na češki abilimpijadi. Navdušeni in polni čustev so pripovedovali o doživetjih in izidih na tekmovanju. Mojca Pustoslemšek se je zavedela pedagoške, psihološke in sociološke vrednosti te dejavnosti ter slovenskega primanjkljaja pri delovni vzgoji oseb z motnjami v duševnem razvoju. Do takrat so bila namreč druga področja usposabljanja in dela za te ljudi že urejena. Začutila je potrebo, da predstavimo abilimpijado slovenskemu prostoru. Takratni direktor Marijan Lačen je prav tako prepoznal potrebo uporabnikov, da se pokažejo in dokažejo na področju zaposlitve. Imenoval je organizacijski odbor in začeli smo orati ledino.

Pripravili smo scenarij prireditve, zabavnodružabni in tekmovalni del. Za tekmovanje smo morali določiti tekmovalna področja, dodelati pravila tekmovanja in ocenjevanja, izbrati in pripraviti materiale in surovine za delo ... Oblikovali smo emblem abilimpijade in s pomočjo Boža Kosa izdelali maskoto

Perkmandlca za vse tekmovalne zvrsti. Številni donatorji so nas podprli denarno in z materialom. Res veliko delo, ki nam je ob sodelovanju strokovno in čustveno bogatih ljudi uspelo.

Častna pokroviteljica prireditve je bila so-proga takratnega predsednika Slovenije, gospa Štefka Kučan.

Osmega in devetega oktobra 1999 leta so Črno preplavili rdeči brezrokavniki (donacija), v katere so bili oblečeni tekmovalci, spremljevalci in organizatorji 1. Abilimpijade Slovenije.

Potekala je tekoče, brez zapletov, v Črni na Koroškem na treh lokacijah: v Osnovni šoli Črna, Kulturnem domu Črna in delavnicah bivalne skupnosti Kovač. Prijavljenih je bilo 27 ustanov iz vse Slovenije, 91 tekmovalcev se je pomerilo v 14 tekmovalnih kategorijah: vezenju, fotografiranju na prostem, igranju na instrument, oblikovanju pričeske, plesu – posamično in v dvojicah, pripravi narezka, krašenju torte, aranžiranju cvetja, oblikovanju umetne mase, oblikovanju lesa, rezbarjenju, strojnem šivanju in pletenju.

Neodvisne ocenjevalne komisije so na koncu ocenile izdelke in jih razstavile v avli

NA ABILIMPIJADI SEM DRUGIČ. ENKRAT SEM BILA V TOLMINU.

TEKMOVALA BOM V PRIPRAVI NAREZKA. UČITELJICA MARINKA MI JE POMAGALA, VADILI SVA V ŠOLI, TAKO DA SEM SI KAR NEKAJ STVARI ZAPOMNILA. JA TRAJALO DALJ ČASA, DA SEM VADILA. MALO MANJ KOT DVA MESECA.

NA PRETEKLI ABILIMPIJADI SEM TUDI DELALA NAREZEK. SEM BILA NA DRUGEM MESTU.

V ČRNI SEM ŽE BILA, SAMO NISEM TEKMOVALA. JA FAJN JE LEPO JE TU. JAZ UPAM, DA MI BO ŠLO DANES DOBRO.

DORIS SOMER IZ OSNOVNE ŠOLE GUSTAVA ŠILIHA MARIBOR

hotela. Ozračje je bilo sproščeno, veselo, čutiti je bilo zdrav tekmovalni duh. Tekmovalci, ki so se med sabo seznanili že prejšnji večer na zabavi z Marjanom Smodetom in njegovimi glasbenimi gosti, so bili zgovorni in zadovoljni. Kako tudi ne bi bili: vsak tekmovalec je za svojo stvaritev na sklepni prireditvi prejel priznanje in nagrado, njegovo delo je bilo razstavljeno, videli in občudovali so ga lahko vsi obiskovalci prireditve in razstave.

Celotna prireditev je bila tudi po mnenju vseh udeležencev in gostov čudovita, enkratna, lahko rečem popolna, saj smo jo oblikovali z glavo, srcem in rokami. Marsikdo od gostov do takrat ni vedel, kakšne umetnine so naši uporabniki sposobni ustvariti po dolgoletni strokovni podpori zaposlenih in staršev.

Ostali so lepi vtisi in pomembni temelji za nadaljnji razvoj Slovenske abilimpijade. Na okrogli mizi smo ustanovili Komisijo za abilimpijske dejavnosti Slovenije (danes Abilimpijski komite Slovenije). Njeni člani so imeli pomembno nalogo, da umestijo abilimpijsko idejo v slovenski prostor, sez-

nanijo svetovno abilimpijsko javnost z našim delom in organizirajo vse potrebno za odhod na 5. svetovno abilimpijado v Prago. S trdim in odgovornim delom jim je to tudi uspelo. V Prago sem oktobra 2000 kot mentorica in spremljevalka odhajala vznemirjena, polna pričakovanj in hkrati odločena, da dostojno opravim, kar mi je bilo zaupano. Bilo mi je kot materi, ki prvorojenca prvič pospremi v veliko šolo.

Še zdaj se spominjam veličastne slovesnosti ob odprtju, ki je nasitila naše duše in nas povezala z vsemi invalidi (svetovna abilimpijada je tekmovanje vseh invalidov, ne le oseb z motnjami v duševnem razvoju, kot pri nas) v veliko raznoliko družino.

Naslednji dnevi so bili povsem drugačni, saj se je vseh 31 naših uporabnikov (udeležencev abilimpijade v Črni) nalezlo tekmovalnosti, ki jo je bilo mogoče čutiti celo v zraku. Spremljevalci smo vztrajno mirili velikanska pričakovanja tekmovalcev. Dovedovali smo jim, da so doseženi izidi več, kot smo smeli v tako hudi konkurenci celo naskrivaj sanjati.

Sama sem spremljala Snežano Abramovič

iz Ježka Velenje, ki je predstavila svoje znanje v oblikovanju ikebane. Cvetje je aranžirala zadnji tekmovalni dan v konkurenci umetnikov iz Evrope in Azije, kjer je oblikovanje ikebane cela znanost. Generalna pokroviteljica celotne prireditve je bila žena japonskega veleposlanika na Češkem. Tekmovalna pravila so bila zelo stroga. Spremljevalce oziroma mentorje so na primer tudi fizično ločili od tekmovalcev, za razliko od nekaterih drugih panog, kjer so lahko bili mentorji svojim tekmovalcem vsaj v moralno oporo. Kot vsi naši varovanci je tudi Snežana presegla samo sebe, saj je svojemu aranžmaju vdihnila tudi osebno doživljanje cvetja.

Doživeli smo svetovno abilimpijado, uporabniki so se potrudili po najboljših močeh, celo čez svoje zmožnosti. Dvignila se je v nebo kot vodni vrelci Križikovih fontan in izzvenela kot zvoki Smetanove Vltave. V

naših srcih je še dolgo vibrirala; ostali so prebliski iz uvodne slovesnosti, posebno pogled na slovensko zastavo v rokah našega tekmovalca Stanka Ledineka, napeti in potni obrazi s tekmovalnj, srebrna medalja v vezenju naše tekmovalke Marjete Bratuša iz Ormoža, zvoki Traviate v praški operi, pravljíčnost stare Prage, utripajoča srca na mareličnih sakojih Tajvancev, vožnja z ladjo po Vltavi in še kaj. Uradno smo bili sprejeti v svetovno abilimpijsko gibanje.

Veliko smo se naučili, doživeli nepozabne trenutke v veličastni zlati Pragi, zato smo bili odločeni, da moramo gibanje ohraniti, saj lahko le malokatera prireditve ponudi toliko lepega osebam z zmernimi motnjami v duševnem razvoju kot prav abilimpijada.

Ob vrnitvi v Črno so bili uporabniki ob sprejemu žalostni, ker niso mogli pokazati medalj, kot je bilo v navadi, ko so se tekmovalci vrnili s specialne olimpijade. Tudi zaposlenim smo morali razlagati, da na svetovni abilimpijadi tekmujejo vsi invalidi, ne le osebe z motnjami v duševnem razvoju, da so rezultati zavidanja vredni, da so uporabniki presegli same sebe ...

Hvala bogu, abilimpijada je ostala in se širi v slovenskem prostoru.

Vsakič, ko sem si ogledala naslednja slovenska tekmovanja, sem se počutila, kot da grem na obisk k odraslemu, osamosvojenemu otroku, in skupaj z znanimi mentorji in uporabniki podoživljala prvo slovensko abilimpijado v Centru za usposabljanje, delo in varstvo Črna in peto svetovno v Pragi.

Hvaležna sem, da sem lahko bila ena od babic pri rojstvu slovenske abilimpijade.

*Marija Studenčnik,
spec. ped., vodja OE IVO CUDV Črna*

Abilimpijada prvič v Sloveniji

Leta 1997 smo v Centru za usposabljanje, delo in varstvo Črna prisluhnili sodelavcem, ki so z velikim navdušenjem govorili o abilimpijadi. Kaj pa je spet to? Vau, obiskali so Češko ... Tekmovanj so se udeležili tisti, ki vse leto pridno utrjujejo svoje delovne spretnosti na različnih področjih dela ...

Takoj se je razširila novica o uspehih naših uporabnikov na tekmovanju v Pragi. Nato pa še ideja o abilimpijadi pri nas. In že čez dve leti smo organizirali prvo Abilimpijado Slovenije v Črni na Koroškem. Začetek oktobra je bil naelektren s pozitivno energijo, pričakovanji, usklajevanji, s še zadnjimi popravki za izpeljavo posameznih tekmovalnih zvrsti, ki jih ni bilo malo. Držali smo se vseh tekmovalnih pravil. Ekipo je lahko sestavljalo največ pet tekmovalcev in dva spremljevalca iz posamezne ustanove oziroma društva. Tekmovanja so potekala po pravilih Abilimpijade Slovenije.

Izredno pomemben je bil moto: Pokažite svoje zaklade v znanju, spretnostih in ustvarjanju!

Val navdušenja ter radovednosti je zajel

Poskrbeli smo za sprejem udeležencev, namestitev, prehrano, ogled znamenitosti kraja in Koroške, sklepanja novih prijateljstev, zabave, računalniško obdelavo izidov pa tudi za vodenje tekmovalcev skozi pripravo za tekmovanje naslednjega dne. Seznanili smo jih s temo, ki jo bodo prikazali vsak v svoji delovni disciplini na tekmovanju.

Napočil je čas velikega dogodka za tekmovalce in spremljevalce. Tekmovalci so delali zbrano, zavzeto, izdelki so pokazali njihove spretnosti, domišljijo, trud, čutil se je močan čustven naboj. Vsi s spremljevalci vred so dosledno upoštevali tekmovalna pravila.

Prevzeti smo bili nad slovesnostjo ob odprtju, med tekmovanjem, razstava ob koncu tekmovanja pa je bila prava paša za oči in dušo.

Vtisi z ogleda I. Abilimpijade Slovenije so bili čudoviti. Prireditev je v celoti uspela. Odprla so se vrata abilimpijskemu gibanju v Sloveniji.

Uporabniki so večkrat spraševali, kje bo naslednja abilimpijada, kaj se morajo še

SEM DARINKA ZEMLJAK IZ ČRNE NA KOROŠKEM. TEKMOVALA SEM V ŠOLSKIH PROSTORI. DELALA SEM CVETJE V BUČI.

POMAGALA MI JE TOVARIŠICA NATAŠA BAKAČ. PRIPRAVLJALA SEM SE TAKO, DA SEM DELALA ŠOPKE IZ SUHIH PA IZ SVEŽIH ROŽ. PA TUDI NA RAVNE SEM ŠLA. TAM IMAJO ROŽE, KO SONJA POZNA V CVETLIČARNI. ARANŽMAJE SEM TUDI DELALA. VSE SEM SAMA NAREDILA. LEPO SEM SE JIH NAUČILA DELATI SAMA.

DOMA IMAMO ROŽE NA OKNIH. MAMA JIH IMA, PA VSI SKUPAJ JIH IMAMO.

NIČ ME NI BILO STRAH. SEM SI SAMA TUDI ZMISLILA, DA BOM PAČ NAREDILA BUČO DO KONCA. VESELA SEM, DA SO PRIŠLI IZ CELE SLOVENIJE, SMO SE SPOZNALI. TUDI GLEDALCI SO BILI, JE BILA ANČICA, BOŽA, ŠTEFKA MIKLAVC PA MOJCA PUSTOSLEMŠEK.

čute. Tako sem se vsaki dve leti udeleževala abilimpijade z ekipo iz Črne. Vedno na novi lokaciji, v drugem kraju. Spoznavali smo nove ljudi, navade, si ogledali okolico in njene značilnosti.

Naši predstavniki so se na tekmovanje, ki je bilo praviloma jeseni, resno pripravljali že od pomladi, ko smo sestavili ekipo za udeležbo na abilimpijadi. Svoje spretnosti in znanje so ves čas zavzeto pridobivali, utrjevali in nadgrajevali, vsak v svoji tekmovalni disciplini. Vadili so slikanje na platno, strojno šivanje, zlaganje ter sestavljanje cvetja z dodatki v razne kompozicije, urili so spretnost s pletilkami, vezenje – stebelni vbod in vezenje – križni vbod, se učili novih spretnosti pri pisanju ter urejanju besedil na računalniku, oblikovali in rezbarili so les, pustili prosto pot svoji domišljiji pri oblikovanju gline, plakatov ter izdelavi uporabnih predmetov iz odpadnega materiala, slikanju na platno, na svilo, oblikovanju nakita, z ostrim očesom so ujeli v fotografski objektiv prekrasne detajle iz okolice in predmete ... Po počitnicah smo uredili vse formalnosti za odhod in dvodnevno bivanje. Preverjali smo, kaj so nam sporočili organizatorji, kaj bomo potrebovali za svojo tekmovalno disciplino, katero orodje naj prinesemo s seboj, na kaj moramo biti pozorni pri delu in kaj vse bodo ocenjevali. Nestrpnost in pričakovanje sta iz tedna v teden naraščala.

Napočil je petek, ko smo končno odrinili. Po prihodu in prijavi na informacijski točki smo se napotili največkrat v dijaški dom, kjer smo dobili sobe in se namestili. Srečali smo se z različnim standardom bivanja dijakov. Od pozitivnih vtisov do tega, da smo bili osupli nad skromno ureditvijo sob, nad prastarimi posteljami, kot so jih imenovali naši tekmovalci.

Zato pa so nas vedno znova toliko bolj pre-

vzele čudovite slovesnosti ob odprtju in po njej bogate pogostitve ter ples. Medtem sta potekala tudi okrogla miza in sestanek vodij disciplin z mentorji, kjer smo se pogovorili o podrobnostih in kraju tekmovanja za posamezno disciplino. Ura je bila že pozna, dan je bil dolg in poln dogodivščin, zato smo bili med potjo do sob bolj tihi. Pred spanjem smo mentorice še z vsakim posebej spregovorile o podrobnostih in posebnostih ter delovnem naslovu za tekmovanje.

Zjutraj je tu pa tam še kdo kaj vprašal, sicer so bili tekmovalci zatopljeni v lastne misli. Po prihodu na zbirno mesto so se razvrstili v ekipe glede na vrsto tekmovalnih disciplin in se podali na tekmovališča. V tekmovalnem delu smo si mentorji od vrat lahko ogledovali, kako nastajajo umetnije. Vsi naši tekmovalci so se nadvse potrudili, večkrat so celo prekosili samega sebe. V odmerjenih treh urah jim je uspelo dokončati nalogo in so bili zadovoljni. Nasmeh pa je marsikomu zamrl, ko so sodniki zapisali svoje izide. Nato smo drug drugega opogumljali, strinjali smo se, da je umetnost težko oceniti vsem v prid, in vsi tudi ne moremo biti prvi.

Bili smo odlični! Vsi!

Ozračje se je po podelitvi nagrad in priznanj, sklepnih slovesnosti in skupinskem fotografiranju zboljšalo. V vožnji domov smo spet uživali in si pripovedovali o posebnih, lepih trenutkih tega dne.

Abilimpijada je postala del nas, razvila in nadgradila se je iz leta v leto. Veliko pomeni tekmovalcem in vsem, ki smo jih pripravljali in spremljali na vseh prireditvah.

*Melita Kordež,
mentorica abilimpijade za CUDV Črna na Koroškem*

Abilimpijada v Centru Dolfke Boštjančič Draga

Z abilimpijado sem se prvič srečal, ko so nas iz Centra za usposabljanje, delo in varstvo Črna povabili k sodelovanju na prvi abilimpijadi, organizirani v Sloveniji. Zadeva se mi je zdela zelo zanimiva in skupaj s še dvema sodelavkama ter petimi uporabniki smo se je udeležili.

Bil sem navdušen, saj se je končno tekmovalo še v čem drugem, ne samo v športu. Čeprav je to resno tekmovanje, so mentorji in tekmovalci veliko bolj sproščeni. Neverjetno, česa vse so sposobni, ko jih pri vsakodnevni dejavnosti motivira še tekmovalni duh.

Moj tekmovalec Blaž Kužnik je zmagal v fotografiji na prostem. Po še dveh uvrstitvah med prve tri na naslednjih igrah sva se lahko udeležila svetovne abilimpijade na Češkem in v Indiji.

Leta 2013, ko sem že nekaj časa sodeloval tudi v Abilimpijskem komiteju, je prišel čas, da tekmovanje organiziramo tudi pri nas v Centru za usposabljanje, delo in varstvo Draga.

Takratno vodstvo nad organizacijo ni bilo preveč navdušeno, vendar se nam je uspelo dogovoriti in začeli smo se pripravljati na izziv. Dela je bilo ogromno. Kje izpeljati tekmovanja, to je bila še najmanjša težava. Prostora za to je v zavodu dovolj. Večja težava je bila izvedba slovesnosti in odprtju in na koncu, prenočevanje udeležencev, prehrana ... Vse nam je uspelo urediti. Osnovna šola Ig nam je posodila telovadnico za slovesnosti, dijaški dom v Ljubljani pros-

tore za prenočevanje, v kuhinji so močno zavihali rokave ... Za zelo zahtevno nalogo se je izkazalo poiskati vse naslove, kam poslati vabila. Tu so nam na pomoč priskočili prejšnji organizatorji iz Maribora, predvsem gospa Jelka Cimerlajt, poslali so nam vse podatke, ki so jih imeli.

Po dolgih in napornih mesecih priprav je le prišel dan, ko so se igre začele. Od tistega petka zjutraj pa do nedelje je bilo seveda bolj malo spanja, zato pa toliko več reševanja problemov in problemčkov, improvizacije, iznajdljivosti ... S svojo pripravljenostjo priskočiti na pomoč, ostati v službi, kolikor časa je pač treba, skočiti v Ljubljano po stvari, ki so jih tekmovalci pozabili doma, igrati prevoznike v dijaški dom ter še za tisoč in eno malenkost so se izkazali naši hišniki. Seveda so bili zaslužni tudi drugi: varuške in varuhi, pedagogi, medicinci. Zagodlo nam jo je tudi vreme, saj je bilo za sredino oktobra nenavadno mraz in skoraj do konca je deževalo. Neverjetno številčna je bila udeležba na okrogli mizi s temo: Ohcet bo!. To je kot svojo zadnjo vodila kmalu za tem žal pokojna mag. Alenka Golob. Uporabniki so se seveda najbolj veselili druženja in plesa, ki je odlično uspel. Tekmovanja so bila izpeljana brez pripomb in tekmovalci so zopet prekosili sami sebe.

Tudi po odhodu vseh udeležencev nam je ostalo še kup dela, kjer so se spet izkazali posamezniki, ki so bili najbolj vpleteni v celotno dogajanje: Katjuša, Zlatka, Tadej ...

Na sklepni slovesnosti smo predali abilimpijski znak naslednjim organizatorjem, ki so ga odnesli s seboj v Mursko Soboto. Letos pa je ta znak izobešen na vidnem mestu v Centru Črna na Koroškem.

Rok Ulaga, član odbora Abilimpijade Slovenije

TINE BIZJAK IZ KRŠKEGA, VDC NOVO MESTO, JE BIL PRVIČ NA ABILIMPIJADI. KAJ JE DELAL? NAREZEK. LEPO. NOŽE, SALAMO. SIR. Z NOVOTOM SVA TRENIRALA. DOLGO ČASA. POMAGALA JE LIDIJA. MENTORICA.

Z AVTOM, SLUŽBENIM, SMO PRIŠLI. PRESPALI SMO NA KMETIJI V ŠENTANELU. VŠEČ MI JE BILO. VREME DANES PA JE SLABO. VSEENO SE LEPO IMAM.

KAJ PA SINOČI, KO JE BIL PLES IN ŠKRATI, TI JE BILO VŠEČ? JA TO PA JA.

TINE BIZJAK IZ NOVEGA MESTA

BIL SEM NA ČEŠKEM IN V INDIJI

MOJE IME JE BLAŽ KUŽNIK. NA ABILIMPIJADI SEM BIL Z UČITELJICO KATJUŠO ŠKRBEC. PRVI DAN SEM LE GLEDAL, KAJ DELAJO DRUGI. NEKATERE PUNCE SO ZNALE ŠIVATI, NEKATERE PA SO ZNALE PLESTI.

TUDI JAZ SEM DOBIL ŠIVANKO, ŠKARJE IN PREJICO. ŠIVAL SEM ENO STVAR.

NA KONCU TEKMOVANJA SEM ZASEDEL TRETJE MESTO.

BIL SEM TUDI V INDIJI. TAM SEM TEKMOVAL V FOTOGRAFIRANJU.

RAD SE UDELEŽUJEM ABILIMPIJADE.

BLAŽ KUŽNIK

Pod štorkljinno perutjo končana IX. abilimpijada

Z barvitostjo narave v oktobru se je lahko merila le še barvitost našega dogodka, ki je v svojo paletto povezal 122 tekmovalcev iz celotne Slovenije. Ti so s svojim znanjem, spretnostmi obogatili ne le ta dva dneva, temveč naša nadaljnja razmišljanja, napolnili srca, se vtkali v pogovor s prijatelji, nam jemali dih ...

Vendar to ni bil dogodek le teh dveh dni, temveč obsežno dogajanje, priprave, sestanki, organizacija več mesecev, ki pa se je vsekakor obrestovalo, saj smo dogodek na vseh ravneh pripravili odlično, za to smo dobili veliko pohval in čestitk. Smo kolektiv, sodelavci, ki znamo sodelovati, bogatiti s svojimi zamislimi, si prizadevati za popolnost in skupni cilj – na to smo upravičeno ponosni.

Ponosni in veseli smo, da smo bili gostitelji in hkrati glasniki tako pomembne misli, kot je abilimpijska ideja, da smo spoznali toliko krasnih ljudi, spletli nova poznanstva in se veselili starih prijateljev. Imeli smo tudi priložnost, da vpeljemo novo tekmovalno disciplino (Slikanje na platno), ki je potekala v skrivnostnih prostorih baročne graščine in je navduševala tekmovalce in pozneje ocenjevalce – sodnike, priznane profesorje likovne pedagogike.

Naše omizje pa se je tematsko dotaknilo prvobitne potrebe vseh živih bitij, vprašanje bivanja, interakcij, komunikacije, kar je v preteklosti ponazarjala tudi naša graščina s štorkljami na dimniku.

Torej IX. abilimpijada je potekala dva dni: v petek se je začela s prihodom ekip, prijavo,

namestitvijo, zvečer pa s svečanim odprtjem, nastopom oziroma predstavo naših uporabnikov, sledili so okrogla miza na temo Bivanje, sestanek mentorjev in vodij tekmovalnih disciplin ter seveda druženje in ples za tekmovalce.

IX. abilimpijada se je torej tudi pri nas končala uspešno, to nam sporočajo tudi številni udeleženci, še polni prijetnih vtisov in doživetij. Mi smo pa naslednjim organizatorjem zaželeli uspešno, z dobro energijo obogateno organizacijo ter da bi uživali vsaj tako, kot smo mi.

Branka Perne, predsednica Društva Sožitje Kranj, pa je povedala: »Spoštovani, v imenu društva Sožitje Kranj bi se vam zahvalila za vašo prizadevnost in brezhibno organi-

zacijo dogodka v petek in soboto. Naši člani in spremljevalci so doživeli pristnost in veliko dobre volje, vložene v sam dogodek.« Sobota pa je potekala v duhu tekmovanja petnajstih tekmovalnih disciplin (Pletenje, Vezenje – stebelni vbod, Vezenje – križni vbod, Strojno šivanje, Obdelava lesa, Oblikovanje gline, Aranžiranje cvetja, Krasitev torte, Priprava narezka, Fotografiranje na prostem, Slikanje na svilo, Izdelava uporabnih predmetov iz odpadnega materiala, Izdelava plakata, Izdelava nakita, Slikanje na platno), v njih so tekmovalci pokazali veliko ročnih spretnosti, iznajdljivosti, domišljije in izvirnosti.

Predvsem so bili uspešni naši tekmovalci. V zadovoljstvo nas vseh smo spet uspešno končali še en dogodek v Zavodu za usposabljanje, delo in varstvo Dornava, ki je ponel prijetne vtise naših gostov po vsej Sloveniji.

Znak abilimpijade smo predali naslednjemu organizatorju, in sicer Osnovni šoli 2 Murska Sobota.

*Irena Oblak,
univ. dipl. soc. ped., vodja OE VDC Dornava*

Naj vam pokažem svoje zaklade ...

Za abilimpijado sem prvikrat slišala leta 2000, ko smo pred koncem šolskega leta na šolo dobili povabilo, da se udeležimo svetovne abilimpijade v Pragi z enim učencem posebnega programa iz Osnovne šole Gustava Šiliha Maribor. Seveda se je bilo treba najprej poučiti, kaj abilimpijada sploh je, saj za gibanje še nismo slišali, izbrati učenca in tekmovalno zvrst, v kateri bi tekmoval, in ga pripraviti na tekmovanje. Prav veseli smo bili povabila, da se lahko učenci posebnega programa pridružijo tekmovalcem iz varstveno-delovnih centrov in zavodov ter pokažejo svoje znanje, spretnosti in ustvarjalnost tudi v delovnih tehnikah in se tako pridružijo športnim, glasbeno-ritmičnim in likovnim tekmovanjem.

Izbrali smo mojega učenca Mitjo Colja ter ga prijaviли v za tekmovanje v oblikovanju lesa. V navodilih organizatorja je bilo navedeno, da bodo delali tudi na kopirni strožnici. Na šoli je nismo imeli in tudi z navadno strožnico je imel malo izkušenj, počitnice so bile pred vrati in treba se je bilo znajti. Čeprav sama nisem šla na tekmovanje, sem čutila dolžnost, da mu omogočim čim več vaj. V mojem kraju bivanja sem skorajda obrnila nebo in zemljo, da sem našla dva upokojena krajana: prvi je imel navadno strožnico, drugi kopirko. Oba sta ga bila pripravljena poučevati. Ves julij je prihajal dvakrat na teden k meni, potem pa sem ga vozila na vaje. Kako vesela in ponosna sem bila nanj, ko se je vrnil iz Prage in zasedel sicer predzadnje, deveto mesto, toda v konkurenci z drugimi, večinoma invalidi s telesnimi okvarami, je bil to zanj velik uspeh.

Takrat je moje srce začelo biti za abilimpijado.

Kako velik dogodek je to, smo se pravzaprav zavedali šele po prihodu tekmovalcev s tekmovanja. Da je to gibanje, ki združuje vse vrste invalidnih oseb, in da osebe z motnjami v telesnem in duševnem razvoju pri tem niso izključene. Seveda se poraja vprašanje, koliko so učenci posebnega programa in uporabniki v varstveno-delovnih centrih in centrih za usposabljanje, delo in varstvo konkurenčni v tej silni mešanici vseh kategorij oseb s posebnimi potrebami. Pa so. Ne v vseh, v nekaterih pa prav gotovo. Čeprav smo se lahko udeležili le dveh svetovnih abilimpijad, so na njih dokazali, da lahko tudi zmagajo. To je izid trdega in dolgotrajnega usposabljanja in razvijanja ročnih spretnosti pri urah delovne vzgoje in nadaljevanje v delavnicah zavodov in varstveno-delovnih centrov. Namenoma sem napisala vzgoje, saj te besede v novih programih ni več.

Od leta 2005 sem se dejavno udeleževala vsake abilimpijade Slovenije. Sprva z dvema tekmovalcema, pozneje pa s petimi. Vodstvu šole se moram zahvaliti za posluš in podporo. Ko sem za abilimpijado navdušila še sodelavko Marinko Margan, je bilo že odločeno, da sprejmemo organizacijo VII. Abilimpijade Slovenije. Vodstvo šole je dalo blagoslov, vodja posebnega programa je bila takoj za in v veliko podporo ter pomoč, in vse je steklo. Dve leti poprejšnjih priprav, zadnjega pol leta pred samo izvedbo pa zelo intenzivno delo. Taka organizacija ni mačji kašelj. Na šoli je bilo med sodelavci veliko

posluha in skoraj vsi so se pridružili izvedbi, tako ali drugače. Eni kot vodje tekmovalnih zvrsti, drugi kot sodniki, vodje skupin, na informacijski točki, pri prenočiščih, uvodni in sklepni slovesnosti, pogostitvi, pisanju biltenov, vpisovanju skupin in izdelavi priponk, računalniški obdelavi izidov, prehrani, vodenju prostovoljcev (teh je bilo zelo veliko, največ je bilo prostovoljskih vzgojiteljev z naših letovanj v Punatu), nakupu materiala za samo tekmovanje, iskanju sponzorjev in donatorjev ter še veliko veliko drugih nalog. Pa ne samo zaposleni na šoli, še naši sorodniki so pripomogli k uspešni izvedbi. Vse se je tik pred začetkom lepo sestavilo. Vsa šola je dihala kot eno. Z Marinko sva vse sinhronizirali, ona prijavnice, s katerimi je bilo veliko dela, tekmovalne skupine, obrazce za tekmovanje in še kaj, jaz vse drugo. Vse priprave so potekale umirjeno, tekoče. Čeprav bo od dogodka deset let, bi se tudi ob tej priložnosti vsem sodelujočim pri organizaciji še enkrat zahvalila za pomoč, podporo in sodelovanje. Bil je dogodek, ki se ga bom vedno s ponosom spominjala.

Vsako tekmovanje je poglavje zase. Tekmovalci se povečini dve leti pripravljajo nanj, se urijo v različnih spretnostih in z nestrpnostjo čakajo, da bodo smeli pokazati svoje zaklade. Veselijo se druženja na večer pred tekmovanjem, z nestrpnostjo pričakujejo temo za tekmovanje, saj vsak organizator izbere svojo in jo na večernem sestanku razkrije mentorjem. Pogosto je še pozno v noč slišati iz sob vprašanja tekmovalcev in napotke mentorjev spremljevalcev. Pred samim odhodom na določen prostor posamezne zvrsti je v zraku čutiti napetost. Vse se umiri, ko se vrata za petnajst minut zaprejo, da tekmovalci zasedejo določena mesta, se umirijo, dobijo material in napotke ter začnejo delo. Ko se vrata odprejo in smejo

mentorji in obiskovalci pogledati v tekmovalni prostor, so že globoko zatopljeni v svoje delo. Nekateri tako globoko, da niti ne dvignejo glave. Nič jih ne more zmotiti v njihovi ustvarjalnosti. Številni vztrajajo do samega konca. Vse to so res neverjetno lepi trenutki. Po izteku treh ur, kolikor jih imajo na voljo, je v zraku čutiti nestrpno pričakovanje izidov. Komisijske trojke ovrednotijo vsak izdelek po merilih in zbir vseh točk da končni vrstni red. Veliko je veselja ob pogledu na zasedeno mesto, včasih pa tudi bridkih solz razočaranja nad doseženim izidom. Toda na koncu so vsi zmagovalci. Uspelo jim je, ustvarili so nekaj neponovljivega, v izdelek so vložili vse svoje spretnosti, znanje in sposobnosti ter ga s ponosom odnesejo s seboj. In že se kujejo načrti za naslednjo abilimpijado. Predaja znaka abilimpijade naslednjemu organizatorju je znamenje, da se bodo čez dve leti znova pomerili.

Tekmovanje poteka na državni ravni, zato na koncu vsake abilimpijade vsi mentorji spremljevalci dobijo potrdilo o sodelovanju in prijavah tekmovalcev, ki ga lahko po pravilniku o napredovanju tudi uveljavljajo. Potrdilo dobijo tudi organizatorji in vsi, ki so pripravljali tekmovalne naloge in vodili tekmovalno zvrst. To je poleg zadovoljstva tekmovalcev tudi edina nagrada za ves trud.

Upam, da premor, ki je nastal zaradi pandemije, ne bo pustil prevelikih posledic na udeležbi. Že na zadnjih dveh prireditvah abilimpijade je bilo opaziti rahel upad tekmovalnih skupin. Opazili smo tudi, da pri nekaterih zvrsteh, kot sta strojno šivanje in pletenje, število tekmovalcev upada. V Abilimpijskem komiteju, njegova članica sem že vrsto let, po vsakem izpeljanem tekmovanju opravimo analizo, nanjo povabimo tudi organizatorja zadnje abilimpijade, in se skupaj dogovorimo o novih zvrsteh, ki jih

potem razpišemo za naslednje tekmovanje. Naj se abilimpijska himna še dolgo sliši in znak potuje iz zavoda v zavod po vsej Sloveniji. Naj se vrnejo zavodi, ki so že bili v tem gibanju, in pridružijo tisti, ki se še obotavljajo. Vsem, ki že dolgo verjamete v spretnosti tistih, ki so nam zaupani, pa – vztrajajte. In vsem hvala za vaš trud in vztrajnost. Vredno je. V teh letih sem spoznala veliko čudovitih mentorjev, ki delate s srcem. Brez

vas tudi gibanja ne bi bilo. Kajti moto abilimpijskega gibanja »Naj vam pokažem svoje zaklade v znanju, spretnostih in ustvarjanju« potrjuje, da tudi osebe s posebnimi potrebami zmorejo.

Zahvala gre tudi Zvezi društev Sožitje za posluh in predvsem finančno podporo.

Jelka Cimerlajt,

Osnovna šola Gustava Šiliha Maribor

Pogovor z ocenjevalcem

Akademski slikar Andrej Grošelj bo sodnik, ki bo ocenjeval. Povedal nam je, kaj je doživljal, ko si je na različnih lokacijah ogledoval potek tekmovanja.

Najprej smo bili pri Kovaču. Tam smo videli delo z lesom. Z enim od gojencev sva se dogovorila za sodelovanje, malo sem mu pomagal nabrusiti dleta. Naprej smo si ogledali izdelavo ptičjih krmilnic. Zelo so se trudili, vsak po svoje se je trudil, tako so zabijali, nekateri so celo vrtali s strojčki, eden pa se je prav trudil, da bi zabil žebelj – ko pa ga je že zabil, ga je znova izruval, nato še enkrat zabil, ampak potem je na eno stran zabil tri žeblje namesto enega, vendar mu je uspelo. Nato smo si šli pogledat še šivanje s šivalnimi stroji, pletenje blazinic za ogrevanje, nekaj takega. No, najbolj zanimivo je bilo pri tortah, ki so bile sila različne, pa tudi narezki so bili zelo lepi.

Nadaljevali smo na šoli, kjer so frizirali neko punčko, lase so ji skodrali s koruznimi listi. Okrog listov so navili lase in jih nato sušili, frizura je bila skodrana. Nato šopki, šopki so bili sila zanimivi. Aranžirali so iz različnega cvetja.

Bilo je zanimivo. Porabili smo veliko časa za ogled, ogledovali smo si skoraj dve uri, bil

sem tudi z družino.

Kje boste vi sodnik?

Sodnik bom pri oblikovanju z glino, tistega dela pa si nisem ogledal, ker si ga nisem smel, da ne bi vplival na končno sodbo.

Bili ste verjetno tudi na predstavitvi rezbarjenja. Povedali ste, da ste se dogovorili z nekim fantom, to je bil verjetno Dušan Založnik. Kako sta se dogovorila, da vas bomo lahko malo držali za besedo?

Dogovarjala sva se že prej, ko smo se srečali tudi z njegovimi starši na neki razstavi. Pogovarjali smo se o tem, da bi prišel k meni v delavnico, da bi se dogovorila, kako bi s primernim orodjem najlažje samostojno delal. Danes je poleg tudi oče, s fantom sva se pogovarjala in dogovorila, da mu bom pripravil les, ker imam doma dovolj lesa, tako da bo tudi on doma poskušal kaj delati, da bi imel orodje tudi doma, da bi imel svoje orodje. Oče se je strinjal.

Danes je Dušan veliko naredil, poskusila sva s kamni nabrusiti dleta, tako da mu je šlo malo lažje.

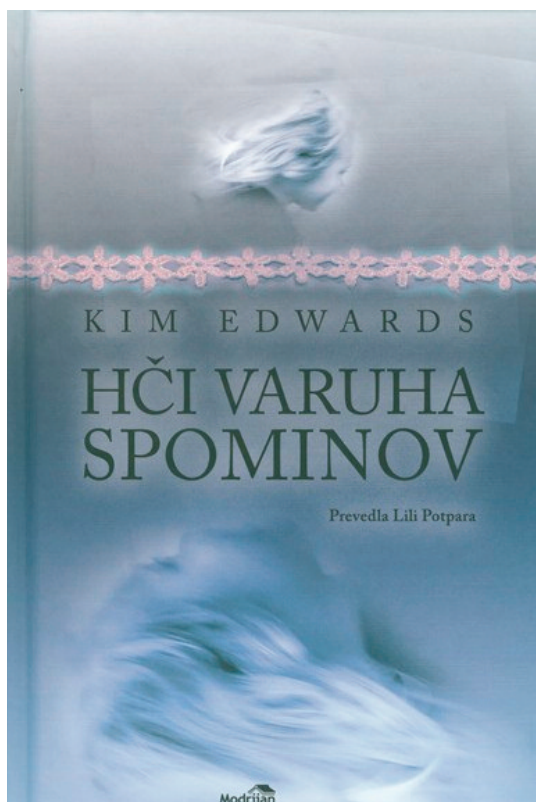
Gospod Andrej Grošelj, hvala lepa za pogovor.

EDWARDS, Kim:
HČI VARUHA SPOMINOV

Ljubljana: Modrijan, 2012

Št. strani: 464

Prevod: Lili Potpara

»To je bilo njeno življenje. Ne takšno, o kakršnem je nekoč sanjala, ne takšno, kakršno bi si predstavljal ali želel njen mlajši jaz, toda tisto, ki ga je živela v vsej njegovi zapletenosti. To je bilo njeno življenje, zgrajeno s skrbjo in pozornostjo, in bilo je dobro.« (Stran 294)

Šestdeseta leta nekje v Združenih državah Amerike. Skozi snežni metež hiti mladi

zdravnik David in pelje na kliniko svojo nosečo ženo Norah. »Najin svet nikoli več ne bo enak,« mu je rekla, ko sta se odpravljala na pot, ne da bi se zavedala, kako usodno res bo tako. Popadki so se začeli prezgodaj, a so pravi in vedno pogostejši. Pravočasno bosta prispela, mlada žena bo rodila, mož pa bo sprejel odločitev, ki bo za vedno zaznamovala njun odnos in vplivala na številna življenja.

Rodita se deček in deklica, Paul in Phoebe. Deklica ima Downov sindrom. Čas poroda je edini čas, ko je družina skupaj. Ne za dolgo. Ko mož spozna, da je deklica drugačna, pove ženi, da je deklica takoj po rojstvu umrla. Medicinsko sestro Caroline, ki pomaga pri porodu, pa prosi, da novorojenko odpelje v ustanovo za takšne otroke. Laž, krivda, žalovanje, skrivnost, beg v alkohol in osamo, a tudi odgovornost, ljubezen in sočutje, vse to oblikuje življenjske poti glavnih junakov, ki jih zgodba spremlja v času. Minevajo leta, desetletja. Svet dobiva drugačno podobo, v njem pa si vsak od njih ustvarja svoj prostor. Se bodo njihove poti še kdaj srečale?

Roman Hči varuha spominov ameriške pisateljice Kim Edwards je nastal po resnični pripovedi leta 2005 in je naslednje leto doživel velik uspeh, ko je dosegel vrh lestvice New York Timesa pa tudi lestvice dnevnika USA Today; zadnji ga je celo razglasil za knjigo leta 2006. Po knjigi so posneli tudi film.

K branju vas vabim, Tanja Grünfeld

Vikend seminar v Termah Zreče

Člani Društva Sožitje Ptuj smo se junija udeležili vikend seminarja za družine v Termah Zreče. Seminar je bil sicer predviden za septembra lani, vendar zaradi epidemioloških razmer ni bil izpeljan. V Zreče smo potovali z lastnim prevozom. Najprej smo zavili na Roglo, kjer smo se sprehodili po Poti med krošnjami. Vreme je bilo ugodno, toplo in sončno. Čeprav je bilo nekoliko vetrovno, nam ni pokvarilo ogleda in pogleda na čudovite pohorske hribe daleč naokoli. Pot pod krošnjami je prirejena tudi za invalide, tako da so tudi oni uživali v lepotah pohorskih gozdov. Po sprehodu smo se odpeljali v Zreče in se v Hotelu Vital namestili v lepe sobe ter zaužili slastno kosilo. Po počitku so se starši odpravili na predavanje, otroci pa so se šli v organiziranem varstvu kopat v bazen. Namakanje v ba-

zenu nam je zelo prijalo, poleg tega smo imeli v vodi aerobiko. Staršem je medtem predaval defektolog Srečko Šalamun. Po predavanju so se nam v bazenu pridružili še starši. Po nasmejanih obrazih se je videlo, da so bili vsi zelo zadovoljni. Po večerji so nekateri odšli na sprehod po lepem termalnem parku, drugi so šli počivat v sobe. V sobotno jutro nas je skozi okno pozdravilo sonce in dopoldanski čas je bil sicer zelo primeren za sprehod, vendar se jih je večina odločila za kopanje, torej smo se kopali. Takoj po kosilu smo se zbrali v termalnem parku, kjer nas je mojster karateja poučil in uvedel v osnove karateja, mi pa smo mu pridno sledili in se učili. Nato je sledil kratek počitek, potem pa predavanje za starše, ki ga je izpeljala prof. defektologije Marija Bačič na temo Informiranje o

sistemskih oblikah skrbi za osebe z motnjami v duševnem razvoju in zakonska ureitev njihovega položaja in položaja njihovih staršev. Otroci so se medtem kopali v bazenu. Po večerji je sledil družaben večer z mladim harmonikarjem, seveda ob upoštevanju predpisanih varnostnih ukrepov (maske, razdalja). Vsi smo upoštevali slogan »bodimo zdravi«. Zelo smo se razveselili, ko so nas prišli pozdravit igralci Košarkarske zveze Slovenije, ki so v tem

času imeli priprave na tekmovanje v košarkaški ligi. Pozdravili so nas vsi igralci razen Luke Dončiča, ki se jim je pridružil naslednji dan.

V nedeljo po zajtrku je sledil odhod domov. Nekateri so še ostali na kopanju, drugi smo se zadovoljni odpeljali proti domu. Menim, da je vikend seminar dosegel svoj namen, da smo izvedeli nekaj novega in koristnega, predvsem pa smo se imeli lepo. V mojih mislih se še vedno vrstijo vtisi prijetnih

doživetij iz dni, ki smo jih člani društva preživeli skupaj v Termah Zreče.

Hvala vsem udeležencem za dobro voljo, predvsem pa predsedniku društva Janku Šumanu, ki se vedno potrudi za dobro organizacijo, dobro voljo in zna prisluhniti potrebam in želim udeležencev.

Ema Ilešič, Sožitje Ptuj

Druženje članov Društva Sožitje Mengeš med covidom-19

Dobro leto je minilo, ko se je po svetu razširila bolezen covid-19. Leto je bilo polno preizkušenj in stresnih okoliščin. Ostali smo doma, zaprli so se varstveno-delovni centri, šole. Kar naprej smo si umivali roke, zračili stanovanja.

Ko smo odšli ven, smo si nadeli maske in si razkuževali roke. Člani Medobčinskega društva Sožitje Mengeš smo se na različne načine trudili zmanjšati količino stresa. Občasno smo poklicali prijatelje in sodelavce po telefonu.

Najhujše je bilo, da se nismo smeli družiti. Ko se je epidemiološko stanje v državi izboljšalo in so se odprli cvetlični vrtovi, smo se sprehajali po njih. Večkrat smo se družili na sprehodih po Arboretumu. Opazovali smo prebujajočo se naravo, občudovali narčise, tulipane in različne cvetlične nasade.

Pri tem pa smo upoštevali vse ukrepe. Obvezno smo se ustavili ob ribniku, ki je poln krapov. Marta je prinesla kruh, s katerim smo hranili velike ribe.

Druga pomembna točka je bila Kavarnica, kjer smo naročili kavo in jo odnesli s seboj. V kakšnem mirnem kotičku parka smo jo popili. Zato smo bili zelo veseli, da smo lahko v Kavarnici pred mesecem dni kavo popili tam.

Na tretji točki pa smo pozvonili z zvončkom in si kaj lepega zaželeli. Včasih smo se odpeljali tudi na Zbilje, kjer smo hranili in opazovali labode, ki so nam pripravili cele predstave. Največ nam je pomenilo, da smo se lahko pogovarjali in se družili in nam je bilo lepo.

Upam, da nam bo leto 2021 bolj naklonjeno.

Metka Mestek

Vseživljenjsko učenje s podporo družine

Od petka, 11. junija, do nedelje, 13. junija letos, sva v sklopu rehabilitacijskega programa Medobčinskega društva Sožitje Mengeš, družini Hernič in Zajc preživeli zelo sproščen konec tedna v simpatični hišici v Gozdu Martuljku. Prostora je bilo dovolj, da so si naši otroci po želji izbrali sobe za spanje.

Prvi dan smo si popoldne ogledali bližnje Martuljske slapove. V senci gozda in prijetnem hladu vode smo si napolnili baterije. Drugi dan smo odšli peš po lepo urejeni kolesarski poti do Kranjske Gore, kjer smo si privoščili sladoled in kavico. Po prihodu domov smo si pripravili kosilo, Gregor in David sta pomagala po svojih močeh pri-

praviti mizo in hrano. Pozno popoldne smo pred hiško pripravili mali koncert s citrami. Kdor je znal, je zraven zapel. Prijetno je bilo ob rahlem vetriču, zvoku citer in pogledu na lepe gore klepetati in piti kavico. V nedeljo smo si pripravili dober zajtrk, počasi pripravili sobe in se pred odhodom domov zapeljali do Srednjega vrha, od koder se Špik in drugi vršaci vidijo kot na dlani. To je bil res veličasten razgled.

Veseli in polni lepih vtisov smo se počasi odpeljali proti domu. David in Gregor sta bila zadovoljna, pa tudi starši smo si odpočili in bi se še kdaj z veseljem vrnili v Gozd Martuljek, Zgornje Rute 8.

Marta Hernič

IZLET V VOLČJI POTOK

Bili smo na izletu.
Ogledali smo si Arboretum Volčji Potok.
Iz Tolmina smo se odpeljali proti Ljubljani in nato proti Kamniku.
Ko smo prispeli v Volčji potok, je posijalo sonce.
Videli smo veliko rož, predvsem tulipanov.
Rože je prepovedano trgati.
Veliko smo fotografirali.
V trgovini smo si kupili spominke, kot so obesek za ključke, skodelica ipd.
Imeli smo lep izlet.

*Miran, Katja in Marija,
Varstveno-delovni center Tolmin*

NAŠ BRZINKO

Brzinko je naš maček.
Star je že dvanajst let.
Je zelo prijazen maček.
Čez dan spi, ponoči se potepa.
Rad se greje pri meni.
Vse nas ima rad.
Zjutraj dobi hrano iz vrečke.
To ima zelo rad.
Čez dan je brikete.
Je zelo radoveden.
Tiho se pritihotapi v sobo ali pisarno.
Ker ne vemo, da je tam, ga večkrat zaklenemo v kakšno sobo.
In potem mirno čaka, da mu kdo odklene.
Brez našega mačka bi nam bilo dolgčas.

Katja, Varstveno-delovni center Tolmin

USTVARJAJMO SKUPAJ

Tanja Šoštarich Tasič, Center Janeza Levca Ljubljana

SPOMIN NA POLETJE – SLIKA S SOLJO

Material

Za podlago uporabimo močnejši karton ali slikarsko platno. Potrebujemo še fino mleto in grobo morsko sol, barvne krede, tekoče lepilo, čopič, folijo za plastificiranje in morske okraske.

Izdelava

Najprej izdelamo podlago. Na platno skiciramo morskobalo z obzorjem in sonce. Modro kredo položimo v vrečko in jo zdrobimo v prah. Primešamo sol. Zdrobljena kredo bo sol obarvala. Tako pripravimo še drugi odtenek modre barve – za obzorje in nato še rumeno barvo za sonce. Podlago premažemo z lepilom in nato posujemo s soljo.

Pustimo, da se dobro posuši. Sol se bo prišla podlage samo tam, kamor smo nanесли lepilo.

Odvečno sol odstranimo.

Ribice izstrižemo iz plastificirane folije. Okrasimo jih s flomastri. Nalepimo še morske kamne, školjke in dodamo šopek posušene sivke.

